

Posudek oponenta disertační práce

Disertační práce s názvem: Právo na zlúčení rodiny v kontexte Európskeho azylového práva

Autorka: Mgr. Martina Kupková

Školitel: Doc. et doc. JUDr. Naděžda Šišková, Ph.D.

Oponent práce: Doc. JUDr. Václav Stehlík, LL.M., Ph.D.

Pracoviště: Katedra mezinárodního a evropského práva, PF UP Olomouc

---

1. K práci a jejím cílům obecně

Autorka si jako téma své práce vybrala právo na sloučení rodiny v kontextu evropského azylového práva. Primárně se zaměřila na regulaci v právu Evropské unie. Téma práva na sloučení rodiny je velmi aktuální v kontextu proběhlých i probíhajících imigračních procesů do států Evropské unie, a právě slučování rodin bývá jedním z hlavních zdrojů imigrace co do počtu přicházejících osob. Tomu se tak děje jak v rámci ekonomické imigrace regulované různorodou právní úpravou na úrovni EU, tak v celospolečenské diskuzi významně v kontextu realizace práva na azyl. Jedná se tedy o oblast právní úpravy, která je aktuální a podléhá dynamickému vývoji na úrovni EU, ale i členských států.

2. Ke struktuře práce

V úvodu autorka vymezuje kontext práce v rámci společenského vývoje v EU, ale i rozsahu právní regulace. Taktéž vymezuje normativní cíl práce, který spočívá ve zhodnocení právní úpravy a formulace *de lege ferenda*. Z hlediska kompozice práce autorka vychází z obecnějších a právně kontextuálních otázek, zaměřených na historii a delimitaci pojmů uprchlictví a azyl a jejich regulaci na úrovni primárního práva EU. Druhá kapitola je věnována doktrinálnímu vymezení další části tématu, tedy právu na sloučení rodiny a jeho odrazu jak v právu EU, tak i v kontextu mezinárodněprávní regulace, primárně na úrovni Rady Evropy a Úmluvy o ochraně lidských práva a v ní

normovaného práva na rodinný život. Na to navazuje autorka ve třetí kapitole analýzou beneficentů tohoto práva a podmínkami pro realizaci práva na sloučení rodiny v kapitole čtvrté. Procesní otázky jsou analyzovány v kapitole páté s důrazem na ochranu nejlepších zájmů dítěte. Navazující šestá kapitola je pak věnována sloučení rodiny nezletilých osob vyžadujících mezinárodní ochranu, jak z pozice unijních předpisů, tak i mezinárodněprávních instrumentů včetně Úmluvy o právech dítěte. Konečně sedmá kapitola se zaměřuje na práva osob po sloučení rodiny. Následuje závěr práce a přílohy.

Autorka si klade tři výzkumné otázky zaměřené na sekundární legislativu EU, na význam judikatury SDEU pro posilování práva dotčených osob a na vymezení deficitů právní úpravy s ohledem na vývoj *de lege ferenda*. K výzkumných otázkách představuje i hypotézy, jejichž verifikaci provádí v závěru práce. Zvolené výzkumné otázky jsou relevantní pro téma disertační práce.

Struktura práce je dobře volena. Je koncipována od obecnějšího sociálního a právního kontextu, do kterého zasazuje zpracovávané téma, ke konkrétním institutům spojeným s právem na sloučení rodiny, včetně praktického vymezení s tím spojených práv, procesních i hmotněprávních. Nemám k ní tedy výhrady.

3. K obsahu práce

K obsahu práce taktéž nemám obsahově výhrady. Text je kompaktní, dobře vyargumentovaný a založený na relevantních zdrojích v dostatečném rozsahu. Svědčí o velmi dobrém pochopení problematiky na straně autorky a schopnosti dílčí témata kriticky uchopit. Lze doplnit, že téma jako takové je náročné na zpracování, jelikož vyžaduje analýzu dokumentů jak na úrovni mezinárodní, tak unijní a jejich navazující vnitrostátní aplikaci.

Samotný pojem *sloučení rodiny* je částečně neurčitý, jelikož nemusí být zcela zřejmé, co tento pojem zahrnuje v jednotlivých právních dokumentech na úrovni mezinárodní a unijní. Autorka se ostatně k tomuto vyjadřuje v práci (str. 60-62 práce), kde se zabývá samotnou jazykovou interpretací pojmu. V tomto ohledu pracuje primárně s anglickou verzí, je otázkou, zda komparačně lze dojít ke stejným závěrům při srovnání dalších jazykových verzí výrazu „sloučení“ rodiny; ostatně i česká verze je oficiální jazykovou verzí bez formální přednosti např. verze anglické. Samozřejmě klíčovou otázkou je rozsah práva na sloučení rodiny, tedy samotná definice rodiny (viz zejména str. 115 práce a následující), a okruh situací, kdy toto právo může být realizováno. V tomto ohledu se nabízí diskuze při obhajobě disertační práce, popř. možné srovnání chápání tohoto pojmu v unijní a další mezinárodní či národní regulaci. Mimo jiné může být zvažována i proměna pojmu rodina, rodinný příslušník s právem na sloučení v kontextu společenských změn v Unii s ohledem na imigraci ze společenských prostředí s jiným konceptem rodiny. V tomto ohledu se nabízí diskuze např. nad institutem *kafalah* a povinnosti převzít péči o děti, o které se nemohou postarat jeho biologičtí rodiče (srov. str. 128-129 práce) či nad polygammními manželstvími a výhradou veřejného pořádku uplatňovanou na straně členských států (srov. např. str. 172).

Velmi důležitou je otázka rozsahu práv, zejména ve srovnání s regulací v rámci Úmluvy o právech dítěte, významně pak pro evropský prostor judikatury ESLP v rámci výkladu práva na rodinný život regulovanému v čl. 8 Evropské úmluvy a konečně v unijní legislativě a judikatuře SDEU. Zejména je zajímavá otázka, jaký prostor pro implementaci vlastní politiky ochrany veřejného zájmu dávají jednotlivé úrovně regulace členským státům a do jaké míry jsou práva osob automatizována s minimalizací práva diskrece. Autorka správně konstatuje rozdílnost přístupů, významnou je pak navazující výzkumné téma, a tím je význam judikatury ESLP pro právo EU, resp. pro SDEU, i v kontextu horizontálních ustanovení Listiny základních práv EU (čl. 52) a minimálního standardu představovaného Úmluvou (viz též str. 79 práce). K diskusi se nabízí i otázka, jaký je v tomto ohledu vliv Úmluvy o právech dítěte na judikaturu SDEU nebo na výklad čl. 24 Listiny regulujícího práva dítěte, mimo jiné jeho odstavce 3, který garantuje právo dítěte udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči. V tomto ohledu lze odkázat i na oficiální vysvětlení k tomuto článku jeho odkazu na Úmluvu o právech dítěte, resp. potažmo na vysvětlení v rámci Výboru pro práva dítěte.

Kompetenčně i doktrinálně je třeba zkoumat, jaký bude mít vliv unijní regulace na čistě vnitrostátní situace, resp. na případy, kdy občan EU nerealizoval právo volného pohybu do jiného členského státu, a přesto mohl využít unijní předpisy týkající se práva pobytu jeho rodinných příslušníků – to samozřejmě za situace, kdy jsou to státní příslušníci třetí země. V tomto ohledu lze analyzovat bohatou judikaturu SDEU, který za určitých okolností dovozuje právo pobytu těchto rodinných příslušníků i u osob. Známy jsou mimo jiné případy *Zambrano* (C-34/09), *Coman* (C-673/16) či *C, A* (C-257/27), na který autorka odkazuje (viz str. 98-99). Jaký je názor autorky na tuto problematiku? Kde jsou limity aplikace unijního práva s ohledem na pravomoci členských států? Jakou relevanci může mít argument zákazu diskriminace mezi občany EU na základě toho, zda realizovali či nerealizovali svoje právo volného pobytu?

Celkově hodnotím práci jako zdařilou a pečlivě zpracovanou a nemám k ní zásadnější obsahové výhrady. Autorka nejen problematiku analyzovala s ohledem na relevantní právní úpravu, ale byla schopna formulovat i vlastní závěry a kriticky právní úpravu zhodnotit. Otázky k obhajobě k obhajobě byly formulovány výše a neuvádím je tedy zvlášť.

3. K formální stránce práce

Po formální stránce je práce kvalitně zpracovaná. Autorka vychází z přiměřeného množství aktuální odborné literatury a judikatury.

5. Závěr

Disertační práci doporučuji k obhajobě.

V Olomouci dne 4. 11. 2024

Václav Stehlík